

En dansk akademisk ordliste – og hvordan den kan bruges

Anne Sofie Jakobsen

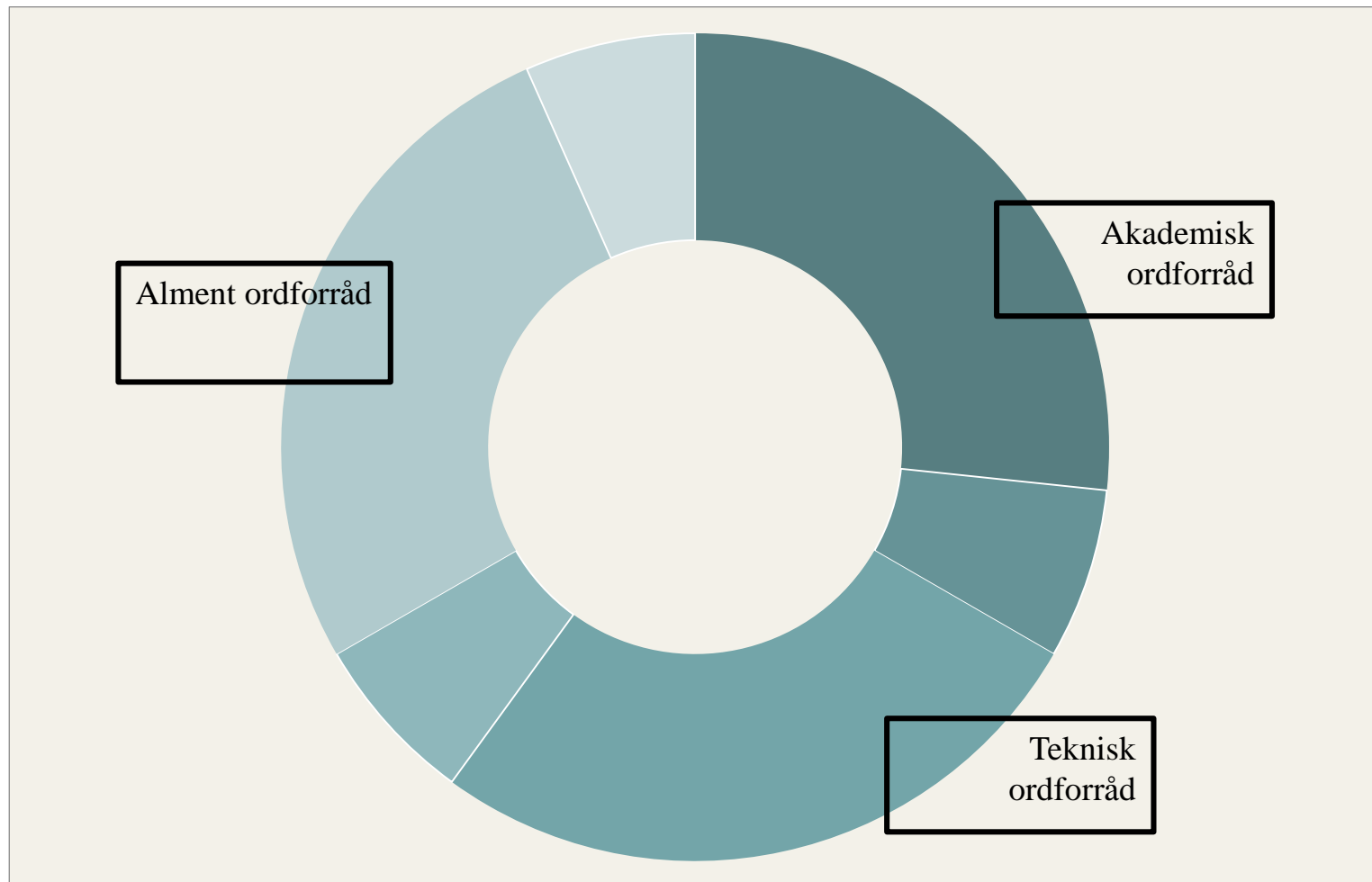
CIPs Symposium d. 1. november
2018

KØBENHAVNS UNIVERSITET

- Hvad er akademisk ordforråd og hvorfor er det vigtigt?
- En dansk akademisk ordliste
- Hvilke funktioner har akademiske ord?
- Hvordan kan den bruges?

Ordforrådet i akademiske tekster

Akademisk ordforråd – definitioner

Akademiske ord forekommer **hyppigt** i akademisk sprog, og enddog **mere hyppigt** i akademisk sprog sammenlignet med ikke-akademisk sprog, **i en bred vifte af fagdiscipliner.**

"(...) academic vocabulary occurs largely because it describes the things that most academics do regardless of their discipline and because it signals the serious, formal nature of academic enquiry." (Hirsh, 2004, p. i)

Akademiske ord - funktioner

- Organisere indholdet og bidrage til metakommunikation
- Beskrive videnskabelige aktiviteter og processer
- Beskrive og evaluere selve indholdet og resultatet af de videnskabelige aktiviteter og processer

(Martin, 1976; Meyer, 1990; Hirsh, 2004, 2010; Stray-Jørgensen, 2004, 2007)

Forståelse og ordforråd

Vi skal kende mindst 95 % af ordene i en tekst for at forstå den og gerne 98 % (minimal og optimal forståelse)

Ordforrådstyper i en fagtekst:

- Det almene ordforråd (de 2.000-3.000 mest hyppige ord i sproget): ca. 70-80 %
- Fagtermer: ca. 5-20 %
- Akademisk ordforråd: ca. 10-15 %

Vi nærmer os de 95-98 %

Akademiske ordlister

The Academic Word List

(<https://www.victoria.ac.nz/lals/resources/academicwordlist>)

(Coxhead, 2000)

- Udviklet vha. korpuslingvistiske metoder (frekvens + spredning + eksklusion af det almene, højfrekvente ordforråd)
- Korpus = 3,5 millioner løbende ord
- 570 ord (grundform + bøjninger + afledninger)
- Dækker 9-10 procent af akademiske tekster

The Academic Vocabulary List

(<https://www.academicvocabulary.info/>) (Gardner & Davis, 2014)

- Udviklet vha. korpuslingvistiske metoder (frekvens + spredning)
- Korpus = >120 millioner løbende ord
- Ca. 3000 ord (grundform + bøjninger)
- Dækker ca. 14 procent af akademiske tekster

Akademiske ordlister som ikke er engelske

- En svensk akademisk ordlista
(<https://spraakbanken.gu.se/ao/>) (Ribeck m.fl., 2014)
- Akademisk ordliste – bokmål
(<http://www.tekstlab.uio.no:4000/>) (Hagen m.fl. 2016)

Tilegnelse af akademisk sprog og ordforråd

1. Nordiske studerende (Hauksdóttir, 2012; Holmen, 2016)
2. Flygtning og immigranter (Lund & Berthelsen, 2008)
3. Studerende med dansk som andetsprog (Laursen, 2013; Odgaard, 2014)
4. Studerende med dansk som førstesprog (Blom m.fl. 2017; Holsting m.fl., 2017; Knudsen 2009; Kristiansen, 2010; Skov, 2006, 2013)

En dansk akademisk ordliste

Korpus

AcaDan-korpusset (Jakobsen, 2016)

Størrelse	<ul style="list-style-type: none"> • Ca. 3 millioner løbende ord
Sprogbrug	<ul style="list-style-type: none"> • Professionelt akademisk skriftsprog
Teksttyper	<ul style="list-style-type: none"> • Forskningsartikler • Videnskabelige rapporter
Fagområder	<ul style="list-style-type: none"> • Samfundsvidenskab • Humaniora • Sundhedsvidenskab • Teknik/Naturvidenskab
Subkorpusser	<ul style="list-style-type: none"> • HUM: Humaniora (1 million ord) • SOC: Samfundsvidenskab (1 million ord) • NHT: Natur- og sundhedsvidenskab (1,1 million ord)<ul style="list-style-type: none"> • NAT: Naturvidenskab (585.000 ord) • SUND: Sundhedsvidenskab (595.000 ord)

Kriterier for identificering af akademiske ord

For at et ord kan identificeres som akademisk skal det

- Have en jævn **spredning** i AcaDan-korpusset:
  - Frasortering af fagspecifikke ord
    - Akademiske ord forekommer i en lang række af fag
- Være mere **frekvent** i AcaDan-korpusset end i et almensprogligt korpus
  - Frasortering af almensproglige ord uden akademisk betydning
    - Akademiske ord forekommer mere hyppigt i akademisk sprog end i ikke-akademisk sprog

Jf. Coxhead (2000); Gardner & Davies (2014); Ribeck m.fl. (2014); Hagen m.fl. (2016)

Resultatet: en dansk akademisk ordliste

- 770 akademiske ord
- Lemmaer: grundform og bøjninger
  - **analyse** + analysen + analyser + analyserne
  - **beskrive** + beskriver + beskrives + beskrev + beskrevet + beskrivende
  - **håndgribelig** + håndgribeligt + håndgribelige
- Evaluering – leksikalsk dækningsgradsanalyse
  - 26-28 procent af akademisk sprog
  - 19 procent af alment sprog (avis- og ugebladsartikler)
- Overlap mellem akademisk og alment ordforråd
  - 363 ud af de 770 ord er også at finde blandt de 2.000 mest anvendte ord i dansk

Frekvens og funktion

Akademiske ord forekommer **hyppigt** i akademisk sprog, og enddog **mere hyppigt** i akademisk sprog sammenlignet med ikke-akademisk sprog, **i en bred vifte af fagdiscipliner.**

"(...) academic vocabulary occurs largely because it describes the things that most academics do regardless of their discipline and because it signals the serious, formal nature of academic enquiry." (Hirsh, 2004, p. i)

Akademisk ordforråd og dets funktioner - 1

Metafunktion (jf. Halliday, 1976)	Kategori	Underkategorier
Tekstuel	Metatekstuel	Overskrifter og metatekst
	Ekstratekstuel	Referencer
	Intratekstuel	Konnektorer og "bærer"-ord
Ideationel	Akademiske processer	
	Kontekst	Deltagere, sted, tid
	Relationer mellem enheder	
Interpersonel	Stillingtagen	Viden og holdning

Akademisk ordforråd og dets funktioner – 2

Akademiske ord der bruges **metatekstuel**:

andetsteds, indledningsvist, nedenfor, føromtalt, ovenstående, afrunding, baggrund, beskæftige, fremstille, introducere, konkludere

“Som nævnt **indledningsvist** er en af de fundamentale vanskeligheder ved kausal inferens, at vi ikke kan observere, hvad der ville have været virkningen, hvis årsagen (kontrafaktisk) var udeblevet.” (Hariri, 2012)

“Denne artikel **beskæftiger** sig med den miljømæssige faktor, som hedder: Tidlig tab af det primære molarer som følge af caries.” (Hess & Kreiborg, 2014)

Akademisk ordforråd og dets funktioner – 3

Akademiske ord der bruges **intratekstuel**

Konnektorer: *derfor, idet, dog, mens, samtidig, således*

"Akademiske tekster arbejder meget åbenlyst ud fra en kumulativ vidensopbygning, **idet** forfatteren eksplicit søger at redegøre for tekstens intertekstualitet..." (Nicolaisen, 2014)

"**Bærer**"-ord: *processer, baggrund, måde, række, forhold*

"De udstillede installationer og værker er alle konceptuelle og kræver fordybelse og tolkning. Disse **processer** søges afhjulpet gennem muligheden for at vælge guidede tours med forskellige indgangsvinkler..." (Skot-Hansen, 2013)

Akademisk ordforråd og dets funktioner – 4

Det ideationelle plan

- **Akademiske processer**

- *analysere-analyse, afdække-afdækning, beskrive-beskrivelse, definere-definition, tolke-tolkning*

- **Kontekst**

- *årti, traditionel, formel, leder*

- **Relationer mellem enheder**

- *påvirke, rolle, betydning, værdifuld*

Akademisk ordforråd og dets funktioner – 5

Det interpersonelle plan

- **Stillingtagen**

“Den primære forklaring på dette er **sandsynligvis**, at det i de fleste tilfælde nærmest er umuligt at dokumentere en effekt.” (Rasmussen, 2015)

“Dermed er det moderne biologiske overdrev **entydigt** et spørgsmål om vegetation og jordbund, ikke historie.” (Dam, 2013)

Og hvad kan man så bruge det til?

Akademisk skrivning – forbindelsen mellem akademiske funktioner og akademiske ord

“Learning academic language is not learning new words to do the same thing that one could have done with other words; it is learning to do new things with language and acquiring new tools for these new purposes.” (Nagy & Townsend, 2012, s. 93)

“(…)being able to use an item of academic vocabulary means being able to use it in service of the functions of academic language. (Nagy & Townsend, 2012, p. 96)

Og hvad kan man så bruge det til?

- Bidrage til vores viden om dansk akademisk sprogbrug
- Målrette ordforrådsundervisningen
  - Nordplus projekt om læremidler til danskundervisningen i Grønland, Island og Færøerne
- Udvikling af ordforrådstest til dansk
- Markering af akademiske ord i ordbog
- Online resurser

Tak for
opmærksomheden –
spørgsmål?

Referencer

- Blom, J. N., Rathje, M., le Fevre Jakobsen, B., Holsting, A., Hansen, K. R., Svendsen, J. T., ... Lindø, A. V. (2017). Linguistic deviations in the written academic register of danish university students. *OSLA Oslo Studies in Language: Academic Language in a Nordic Setting - Linguistic and Educational Perspectives*, 9(3), 169–190.
- Coxhead, A. (2000). A new academic word list. *TESOL Quarterly*, 34, 213–238.
- Gardner, D., & Davies, M. (2014). A New Academic Vocabulary List. *Applied Linguistics*, 35(3), 305–327. <https://doi.org/10.1093/applin/amt015>
- Hagen, K., Johannessen, J. B., & Saidi, A. (2016). Constructing a Norwegian Academic Wordlist. I *Proceedings of the Tenth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2016)* (pp. 1457–1462).
- Halliday, M. A. (1976). *System and function in language: Selected papers*. (G. Kress, Ed.). London: Oxford University Press.
- Hauksdóttir, A. (2012). *Dansk som fremmedsprog i en akademisk kontekst*. (A. Holmen, Ed.) (Vol. 68). København: Københavns Universitet. Humanistisk fakultet.
- Hirsh, D. (2004). *A functional representation of academic vocabulary*. (uudgivet ph.d.-afhandling). Victoria University of Wellington, New Zealand.
- Hirsh, D. (2010). *Academic vocabulary in context* (Vol. 118). Bern: Peter Lang.
- Holmen, A. (2016). Dansk som akademisk sprog for nordiske studerende. *Sprog i Norden. Tema: Forståelse Og Kommunikationsstrategier*, 37–48.

Referencer, fortsat

Holsting, A., Svendsen, J. T., Lindø, A. V., Iversen, D. L., Blom, J. N., Rathje, M., ... le Fevre Jakobsen, B. (2017). En undersøgelse af henvisnings-former i nyindskrevne universitets-studerendes akademiske opgaver. *RASK - International Journal of Language and Communication*, 46 (Autumn), 21–67.

Knudsen, S. (2009). Har du et problem? En undersøgelse af universitetsstuderendes forståelse, anvendelse og kommunikation af problemorienterede vidensproblemer. *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift*, 4(7), 49–57.

Kristiansen, B. (2010). Tekstproduktion og vidensproduktion. *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift*, 5, 50–54.

Laursen, K. Å. (2013). *'Det er sprogligt-selv hvor du ikke lægger mærke til det': En empirisk undersøgelse af de sproglige og faglige vanskeligheder hos farmaceutstuderende med dansk som andetsprog på Københavns Universitet*. (Vol. C4). Københavns Universitet. Humanistisk fakultet.

Lund, K., & Bertelsen, E. (2008). *Fra Studieprøven til de videregående uddannelser: En undersøgelse af de nødvendige og tilstrækkelige kompetencer*. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Martin, A. V. (1976). Teaching academic vocabulary to foreign graduate students. *Tesol Quarterly*, 91–97.

Referencer, fortsat

- Meyer, P. G. (1990). Non-technical vocabulary in technical language. Presented at the AILA, Thessaloniki.
- Nagy, W., & Townsend, D. (2012). Words as Tools: Learning Academic Vocabulary as Language Acquisition. *Reading Research Quarterly*, 47(1), 91–108. <https://doi.org/10.1002/RRQ.011>
- Odgaard, S. M. (2014). 'Det er ikke et sprog, man bare kan samle op på gaden': en undersøgelse af behovet for kurser i akademisk dansk for studerende med dansk som andetsprog på Institut for Tværkulturelle og regionale Studier på Københavns Universitet. (Vol. C6). Københavns Universitet. Humanistisk fakultet.
- Ribeck, J., Jansson, H., & Sköldberg, E. (2014). Från aspekt till övergripande: en ordlista över svensk akademisk vokabulär. In *DIVA* (Vol. 13, pp. 370–384). Nordisk forening for leksikografi.
- Skov, S. (2006). Hvordan bedømmer man det sproglige i universitetsopgaver?. *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift*, 1, 18–25.
- Skov, S. (2013). Progression i de studerendes skrivekompetence. *Spor - et Tidsskrift for Universitetspædagogik*, (1), 1–8.
- Stray Jørgensen, P. (2004). Videnskabelig ord – sproglig rådgivning i videnskabelighed. I H. Jørgensen & P. Stray Jørgensen (Eds.), *På godt dansk. Festskrift til Henrik Galberg Jacobsen i anledning af hans 60 års fødselsdag 4. februar 2004* (pp. 181–190). København; Århus: Wessel og Huitfeldt.
- Stray Jørgensen, P. (2007). Teksten i vejledning - modeller for vejledning i videnskabelig opgaveskrivning. I *Skrive for nåtid og fremtid* (pp. 158–166). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.